

Lodovico Guicciardini, *Beschrijving van de hele Nederlanden, ook genoemd Nederduitsland*, Nederlandstalige uitgave uit 1612

P 349 - 350

Beschrijving van Kamerijk (Cambrai)

Volgens het werk van Jan Le Maire en andere nieuwe schrijvers is Kamerijk gesticht en genoemd naar Cambre, koning van de Cimbren en de Tongeren. Volgens de mening van Paulus Emilius en andere, is dit de stad die Caesar Samarobrina noemt, waar soms een deel van zijn leger winterkwartier hield, en waar het parlement en de generale raad van Gallia gehouden werd. Maar sommigen beweren dat Samarobrina de stad Saint-Quentin in Frankrijk zou zijn, vroeger in het Latijn Augusta Veromanduorum genoemd, omdat ze gelegen is in het land van Vermandois in Picardië. Ik heb mijn mening hierover al gegeven bij de beschrijving van Beauvais. Deze stad wordt in het Latijn Cameracum genoemd en ligt op lengtegraad 26° 6' en breedtegraad 49° 45'. Ze ligt aan de Schelde die er middendoor loopt, en op zeven mijl van Valenciennes. De stad is groot, mooi en sterk, met een sterk kasteel dat keizer Karel V heeft laten bouwen. De openbare gebouwen en de gewone huizen zijn zeer mooi; de kerken en de kloosters zijn fraai en heerlijk. Maar wondermooi, zeer oud en somptueus is de Onze-Lieve-Vrouwekerk, de kathedraal, met een gebied en bisdom dat zich zeer wijd en breed uitstrekt. Deze stad is rijk en goed bewoond door kooplieden en ambachtslui die veel producten vervaardigen, vooral zeer fijn lijnwaad in grote hoeveelheid.

Bijvoegsel

[Hier worden jaarlijks wel meer dan 60.000 stuks van dit lijnwaad en doek gemaakt, gemiddeld geschat op wel 40 gulden per stuk, goed voor 2.400.000 gulden. Dit lijnwaad of doek is soms zo uitnemend fraai en fijn dat men stukken vindt die maar 22 el lang zijn en toch 300 gulden of 100 Franse kronen waard zijn, en die niet meer wegen dan zes, zeven of acht ons per stuk.]

Hier is een kasselrij en een mooie heerlijkheid genaamd Cambrésis, die veel dorpen en gehuchten omvat. Eén ervan is Cateau-Cambrésis op zes mijl van de stad, waar de laatste vrede werd gesloten tussen de christelijke vorsten in 1559. Het bisdom Kamerijk is zeer oud, wat ik ook in geschriften terugvind. In de tijd van de Wenden

was Drogines Martelaer de eerste bisschop, een zeer deugdelijk en heilig man. In 595 was Sint-Gorik¹ de vijfde bisschop. In verschillende periodes daarna waren er nog veel andere treffelijke en zeer beroemde mannen, zoals Petrus Aliacus², een zeer deugdelijk en geleerd man, die kanselier was van de kerk van Parijs, daarna tot bisschop van deze stad verkozen werd en ten slotte kardinaal van Rome is geworden. Hij heeft verschillende boeken geschreven over theologie en mathematica en is gestorven in 1416. In de tijd dat ik dit schrijf is Maximilien de Berghes bisschop van Kamerijk, en na hem kwam heer Louis de Berlaymont. Deze bisschoppen zijn geestelijke en wereldlijke heren. Ze hebben de titel van hertog en zijn vorsten van het keizerrijk.

Deze stad was de eerste die veroverd werd door koning Clodius Capillatus³ van Frankrijk toen hij in 445 door Gallia Belgica trok. Lange tijd nadat de Denen het prachtige klooster en de mooie kerk van Sint-Gorik verbrand hadden en ze opnieuw werd opgebouwd, viel de stad onder het graafschap Henegouwen. Later hebben de Duitse keizers Kamerijk van Henegouwen afgescheiden en haar tot een vrije rijksstad gemaakt. De stad werd ook ingenomen door Boudewijn de Goede, graaf van Vlaanderen, in de oorlog die hij en hertog Godfried van Lotharingen voerden tegen keizer Hendrik III. Naderhand gaf hij de stad bij de vredesonderhandelingen terug. Uiteindelijk is de stad door Hendrik V in bescherming en bewaring gegeven aan Robert, graaf van Vlaanderen (als prins van Aalst) bijgenaamd van Jeruzalem, voor hem en zijn nakomelingen. Hij was de eerste beschermheer van Kamerijk. Nadien werd dit verder bevestigd door keizer Frederik in 1164 aan de graven van Vlaanderen in de tijd van Diederik van de Elzas.

Niettemin vonden de Fransen altijd dat ze recht hadden op Kamerijk. Ze hebben de stad verschillende malen ingenomen en dapper beschermd, vooral in de tijd van Philips van Valois. Toen werd de stad belegerd door keizer Lodewijk van Beieren en door Koning Edward III van Engeland. Beiden spanden samen tegen de Fransen. Maar hoe groot de macht ook was die ze hadden, ze konden de stad niet innemen. Deze oorlogen tussen de Duitse keizers en de koningen van Frankrijk hebben nog lang voortgeduurd, met wisselende afloop.

¹ Saint-Géry.

² Pierre d'Ailly.

³ Clodius de Langharige.

L. Guicciardini, *Beschrijving van de Nederlanden*, Nederlandstalige uitgave, 1612
Beschrijving van Kamerijk, p. 349-350

Maar onlangs, in de tijd van Roomse koning Maximiliaan van Oostenrijk en koning Lodewijk van Frankrijk, ontstonden gruwelijke twisten en oorlog toen de Fransen de burgers van Kamerijk zeer ruw behandelden. De burgers van de stad joegen het Franse krijgsvolk weg en lieten de troepen van de keizer binnen. Hetzelfde deden ook de inwoners van Bouchain. Ook kreeg de keizer opnieuw de macht over Le Quesnoy en andere versterkte plaatsen uit de omgeving die de Fransen hadden ingenomen. Kamerijk, dat onder Vlaamse bescherming stond, bleef neutraal, steunend op haar oude wetten, privileges en costumen⁴.

In de tijd van de oorlog tussen de Fransen en de Bourgondiërs heeft geen van beide de stad gewapenderhand aangevallen of beschadigd. Beide partijen handelden daar vriendelijk en vrij. Daardoor was dit ook dikwijls de stad waar de vergaderingen en de vredesbesprekingen plaatsvonden tussen de eerder vermelde machtige heren, die zo eindelijk vrede sloten. In het bijzonder de vrede gesloten in 1508 tot nadeel van de Venetianen en de vrede van 1529 tot grote schade van de Florentijnen. Maar keizer Karel V vertrouwde de toestand niet omdat de Fransen bedrieglijk en vijandig hadden gehandeld bij Landrecies in 1543. Toen de Fransen vertrokken waren, kwam Karel met zijn leger Kamerijk binnen om de stad te verzekeren en te bevrijden van de vijand. Hij liet daar het eerder vermelde sterke kasteel oprichten, maar verder heeft hij de stad haar staat en rechten laten behouden zoals ervoor. Maar in 1553 deed koning Hendrik I van Frankrijk een poging om de stad Kamerijk in te nemen en te onderwerpen. Toen hij zag dat dit tevergeefs was, heeft hij de stad tot vijand verklaard, zonder verder enige vijandige schade te verrichten. De heer van Warlusset was in dit kasteel van Kamerijk kapitein en gouverneur in naam van koning Filips.

Bijvoegsel

[In 1576 werd de heer van Liques, gouverneur van Kamerijk, gevangengenomen door de heer d'Inchy, Baudouin van Gavere. Zo werd de stad met het kasteel voor de Staten en het land verzekerd. De heer d'Inchy werd als gouverneur aangesteld. Deze stad op de grens van Frankrijk stond onder dreiging van belegering door de prins van Parma. Ze lag te ver weg om hulp te vinden bij de Staten. Dus begonnen er onderhandelingen met de hertog van Anjou om, als het nodig was, hulp van zijne

⁴ Gewoonterecht.

L. Guicciardini, *Beschrijving van de Nederlanden*, Nederlandstalige uitgave, 1612
Beschrijving van Kamerijk, p. 349-350

hoogheid te krijgen. Uiteindelijk heeft diens volk⁵ de streek te voet en te paard ingenomen. Met die troepen liepen de Kamerijkenaars heel Henegouwen en Artois onder de voet en plunderden het. Maar in 1581 was Kamerijk door het beleg van de prins van Parma in grote nood, en toen heeft de hertog van Anjou alle middelen aangewend om de stad te bevrijden. In de omgeving van Château-Thierry verzamelde hij een grote groep krijgsvolk te voet en te paard, de meest gewillige. Daarbij kwamen ook enkele groepen ruitery met ordonnans-officieren van de koning en de ddelen. Zo verscheen het leger bij Kamerijk, wel vierduizend paarden sterk en met zeker tienduizend man voetvolk.

Ook de prins van Parma had al zijn legermacht verzameld rond Kamerijk. Op 17 augustus stelde hij ze in slagorde op voor de stad, wel zes uur lang. Hij leek zijn vijand te willen afschrikken. Toen hij merkte dat de hertog dichterbij kwam en zeer sterk was, brak hij op. Met al zijn omliggende garnizoenen verliet hij zijn stellingen en trok zich terug om een kamp op te stellen in de omgeving van Valenciennes.

De hertog van Anjou, die de stad bevrijd had, liet levensmiddelen en al het nodige binnenbrengen. Zelf reed hij op 18 augustus zeer triomfantelijk de stad binnen en bezette ze met een garnizoen. Na zijn vertrek is de stad altijd van de Fransen geweest tot de graaf van Fuentes ze rond 8 augustus 1595opnieuw belegerde in naam van de koning van Spanje . De graaf zette zich met grote ijver in om de stad te veroveren. Hij liet de stad beschieten en deed alles wat mogelijk was om de stad te veroveren. De gouverneur in de stad was de heer van Balagny⁶ die zich als een tiran tegenover de burgers had gedragen. Hij werd daarom algemeen gehaat.

Toen het leger van Fuentes de stad belegerde, deed de gouverneur al het mogelijke om de stad te verdedigen. Hij kreeg daarbij sterke hulp van de soldaten van de Hertog van Nevers, die zich moedig weerden in de hoop dat de stad bevrijd zou worden. Toen ontstond ruzie uit oude haat tussen de Spaanse factie in de stad en de Fransen. De burgers kregen de Zwitsers aan hun zijde. Dit bracht talloze voordelen voor Fuentes. Barlotte⁷ had op 2 oktober zeer sterke batterijen⁸ opgesteld. De burgers (die zulke oorzaken zochten) en de Zwitsers wilden de stad overgeven. In grote verwarring stuurden ze een aantal afgevaardigden uit om zich zonder enige

⁵ De Fransen.

⁶ Jean de Montluc de Balagny.

⁷ Kolonel Barlotte.

⁸ Kanonnen.

L. Guicciardini, *Beschrijving van de Nederlanden*, Nederlandstalige uitgave, 1612
Beschrijving van Kamerijk, p. 349-350

voorwaarden over te geven, vertrouwend op Fuentes. Die was daarover zeer verwonderd en nam dit aanbod gewillig aan. Zo deden ze de stadspoort voor hem open. Ondertussen trokken de Fransen hun bondgenoten ook verward naar gouverneur Balagny in het kasteel. Deze leek het kasteel eerst nog te willen behouden. Er waren één of twee sommaties voor nodig, en de belofte van een goede afspraak als ze zich overgaven en dreigementen als ze tegenwerkten, voordat de bevreesde Balagny op 9 oktober het kasteel overgaf aan de voornoemde graaf van Fuentes in de naam van de koning van Spanje.]

Nu stoppen we hier. De volgorde die we hebben voorgesteld, eist dat wij verdergaan met de beschrijving van het land en het graafschap van Henegouwen waarvan wij (volgende onze gewoonte) u eerst de prenten en de bijzondere landkaarten zullen voorstellen.